

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG.

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZÁGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hatenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyetli tagok egész évre 3 K, tisztek, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér. Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P Á L
 LAPTALAJDÓSNOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szö 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. Hylit-tér so-a 1 K. Díjak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és klíring 10,489. szám

Hazug jelszavak.

(Sz—g.) A kik figyelemmel olvasták a nemzetek történetét, azok meggyőződhetnek róla, hogy a leggyászosabb események mindig a hamis jelszavakhoz fűződtek.

Ha egy nemzetet sikerül valamely hamis jelszónak rabjává tenni: ez sokkal nagyobb veszélyeket rejt magában, mint a sok veszített háború.

Ilyen hazug jelszavak rabjává lett most a nemzet, mely Khuenak, az úgynevezett „császári párt” vezérének adott többséget.

A veszett csata nyílt sebet ejt a nemzetre, még pedig olyan nyílt sebet, melyet az ellenség ütött.

A hamis jelszó azonban úgy pusztítja a nemzet testét, mint a titkos rákfene, mert hamis eszmék szolgálatában a nemzet önmagát pusztítja el.

Épen ezért a nyílt sebre — a veszett csatára — mindig könnyebb orvosságot találni, mint az olyan lappangó bajra, melyről a nemzet maga sem tud.

És fájdalom, talán éppen Magyarország földje az, a hol a hamis jelszavak legbővebben teremnek.

Ilyen hamis jelszavak voltak p. o. a multban, hogy a magyar fölött csak idegen király uralkodhat, hogy a magyar nyelv nem való urnak, csak a parasztnak; hogy magyar irodalmat, magyar művészetet, magyar kultúrát nem lehet teremteni.

És mert hamis jelszavak rabjává tették a nemzetet: magyar helyett választottak idegen királyt, a magyar nyelv helyett megtanulták a latint és a németet, a magyar irodalom, magyar művészet és magyar kultúra helyett pedig megteremtették a nemzetközi irodalmat, művészetet és kultúrát.

Es szükség van-e ennél többre, hogy egy nemzet teljesen kivetkőzve eredeti nemzeti voltából megszűnjön nemzet lenni?

Bizony a magyar nemzet élete is sokszor csak hajszálon függött már a hamis jelszavak miatt s ha a Gondviselés az utolsó pillanatban nem ajándékoz Magyarországnak néhány nagy embert, talán ma már csak a tört nelemből tudnók, hogy volt egykor magyar nemzet is...

De született egy Berzsenyi, egy Kölcsey, egy Kisfaludy, egy Vörösmarty, egy Arany, egy Petőfi, egy Széchenyi és egy Kossuth, a kiknek lángszava fel-

rázta a nemzetet csöndes halódásából és Magyarország újra megszületett...

De vajjon mit tettek az utódok, hogy ez az ujonnan született ország fönn is maradjon, viragozzon, boldoguljon, erősödjön és időtlen időkig diadalmasan megállja a helyét a népek és nemzetek nagy világversenyében?

Óh — az utódok valóban nagyot, valóban maradandót, valóban ezredévekre szólót alkottak.

Ittak-ettek, nagyokat kurjongattak, képviselőket választottak, királyt éljeneztek és — még valamit...

Márványba vésték és ércebe öntötték az elhunyt és elköltözött nagyokat, de eszméikből semmit sem valósítottak meg...

Ime a ma élő nemzedék ijesztő törpessége: és az ijesztő törpesség lélektana.

Gyermek módra dicsekedünk egykori nagyjainkkal, tetszelgésből és hiúságból szobrokat emelünk nekik: de a nagyok nyomdokába lépni, műveiket tovább fejleszteni és befejezni: se kedvünk, se bátorságunk, se erőnk nincsen.

Ez a ma tükre, ez a ma élő nemzedék jelene.

Torzítóbb tükröt, szomorubb jelent valóban el sem képzelhetünk!

A polgári kör egy éve.

A székelyudvarhelyi polgári önképző és segélyező egylet mult évi működéséről Csillag József titkár a következő jelentésben számolt be:

Tisztelt Közgyűlés!

Az önök megtisztelő bizalmából nekem jutott a szerencse, hogy nemes célu egyesületünknek 19-ik évi pályafutásáról önöknek beszámoljak. Egyesületünk megalakításától 20 év tűnt le az idők tengerébe; 20 éve már, hogy e város nemesen gondolkodó egyénei megalkották arra, hogy iparos polgártársainknak legyen alkalmuk megszerezni mind azon hasznos és nemes szellemi és erkölcsi ismereteket, a melyeket az általános műveltség minden iparos polgártól megkövetel. Ma a midőn 20 évi pályafutásunkról beszámolunk, hálát mondva az égnek urának, nyugodt lélekkel, büszke öntudattal mondhatjuk el azt, hogy e hosszú időn át legfőbb törekvésünk iparos polgártársaink létérdekeinek előbbre vitelére irányult.

S ha az eltöltött hosszú pályafutásunkra egy futó visszapillantást teszünk, önkénytelenül mindnyájan azon gondolatra ébredünk, hogy az isteni gondviselésen kívül, kellett legyen egy oly hatalmas működő erő, a mely nem engedte kialudni kebleinkben a magasatos eszméért éledő szikrát; hanem a mely sarkalt, buzditott és ösztönzött, hogy ez a szikra

annál nagyobb lánggal égjen s hogy az eszme teljes megvalósítása iránti érzet mindnyájunk szívében honoljon.

Ezen hatalmas erő, nem oly természet fölötti tüneményben rejlett, a mely csakis a természet törvényei alapján volna megmagyarázható.

Nem Igen tisztelt közgyűlés, ez a hatalmas erő rejlett szeretve tisztelt megboldogult előkünkben Solyomossy Endrében, ki 19 éven át együletünknek megteremtője és eltetője vala. S ma a midőn, az ő vezérlete alatti munkásságunknak 19-ik évi működéséről szárolunk be, engedje meg az igen tisztelt közgyűlés, hogy részint hivatásom, részint az önök haladatlanságának némi kifejezéséért hanem is tudományos szempontból, a melyre magam gyengének érzem, hanem munkásságának e polgárság érdekében kifejtett tevékenységéről ez alkalommal említést tehessenek.

Solyomossy Endre született 1855. március 1-én Bögözben, atya Solyomossy Lajos ki előbb duló, azután körjegyző, később városi tanácsos volt. Anyja Ferenczi Karolin még ma is Isten kegyelméből él s szívén hordja az anyai fájdalmakat. Solyomossy Endre abból a családból származott, a hol a legnagyobb egymásiránti szeretet és áldozatkészség honolt. Városunk kollégiumában tanult, innen ment a kolozsvári egyetemre, a hol is a történelem és földrajzból tanári oklevelet nyere. 1878-tól 1881-ig a helyi reáliskolánál, mint kisegítő tanár működött. 1881. évben mint helyettes tanár a ref. kollégiumban nyert alkalmazást, míg 1884. az egyház kerület bizalmából meg lett hiva a földrajz és a történelem tanszékére. Ide vágyott és az életet ide szánta, mert a Székelyföldben gyökerezett minden ideg szála. Mint tanár s mint polgár azon nemes elvet követte, hogy a tanárnak nem csak tanítani, de nevelni kell. Követte azon nemes igazságot, hogy az élet célja nem a tudás, hanem a cselekvés.

Bár az iskolai munkából kivette a részét, mégis nagy arányú munkásságot fejtett ki a társadalomban. Tudása, szorgalma, sok irányú képessége és előkelő fellépéseért a polgárság is megszerette, úgy hogy már az 1890. év szeptember 7-én több előkelő polgár kérésére össze hív egy értekezletet, a mely határozatilag kimondja az Iparos önképző és segélyező egylet felállítását. Ezen megalakítási munkálatok nehézségei ugyszólván egyedül ő reá hármlottak, a melyeket kiváló, odaadás gond és jó kedvvel végze.

De a polgárság icánti nemes érzete, ezen nehéz munka befejezésével sem engedte nyugodni, átlátva azon anyagi zűlétségeket, melylyel e város polgárainak egyrésze küzdött, hogy némileg magukon segítsenek 1896-ban megalakította a „Böranyag beszerzési szövetkezetet”, a melynek terhes vezetése ismét csaknem az ő vállaira nehezedett. Ott volt minden nemesebb közügyi és társadalmi munkálatoknál, ugy anynyira lekötve minden percét, hogy alig volt ideje napjában a szükséges táplálék elfogyasztására. Tagja volt a polgári leányiskola gondnokságának, a kö- és agyagipariskola felügyelőbizottságának és megyei ta-

karékpénztár igazgatóságának, törvényhatósági és városi bizottsági tag, a vármegyei iparfejlesztő bizottság tagja. A székely iparkamara levelező tagja és az agyagfalvi székely emlékvégrehajtó bizottságának elnöke.

Dolgozott és munkált egész életén a köz és polgárság előbbre vitelért. De soha nem kérdé, mi lesz a jutalma. A munkában elől volt mindig, de a mikor jutalmazni kellett, nem volt látható sehol.

Végre mégis eljött az idő, hogy azon hosszas évek fáradságos munkásságának némi elismerésül 1908. év augusztus 27-én székely anya városunk polgársága, neki nyújtotta azt, a mi a legértékesebb, a közbizalmat, egyhangulag lelkesedéssel kiáltotta ki országgyűlési képviselőjének.

Ezzel elérte azt, a mi egy polgárra a legnagyobb tisztesség: törvényhozó lett polgártársai igaz bizalmából s örültünk mindnyájan, midőn a zászlót az ő kezében láttuk, mert hiszen az ő nemes szívét a szabadság, egyetértés, a haladás és az igazi honszeretet hevíté.

Ez alatt a rövid fél év alatt, intézetek, egyesületek, magánosok élveztek fáradságának, jó szívének és az összes társadalom iránt érzett szeretetének üdvös gyümölcseit. De a nehéz munka több, volt mint az erő, az erős akarat megszakította szívét.

Az országházából alig tert haza, hogy a husvéti szünetekén itthon folytathassa tevékenységét e város polgáraiért; a pihenést nem ismerő nagy munka-akarat váltásgossá teszi felujult régi szívuját, nagy beteg lett, melynek gyógyíttatása végett orvosai a buziási fürdőre küldték.

E perctől fogva aggódtunk; de reméltünk, imádkoztunk titkos sohajásban drága életéért. Mind hiában, mert május 27-én reggel örökre elaltatá a halál. Megnémult ajkák, könybe lábadt szemek, a szív mélyből felszakadt nehéz sohajok beszélek a kimondhatatlan vesztéséget, melyet az ő elmulása okozott egész társadalmunkra. Az ő halálával sujtva lett a nemzet, sujtva lett társadalmunk, de a legnagyobb vesztéséget egyesületünkét érte, a melynek 19 éven keresztül gondos atya vala.

Kedves elnökünk halálával pótolhatlan vesztéséget szenvedünk, mert elveszítők benne azt, ki az egylet bölcsőjétől eltető erőnk, támaszunk, mindenünk vala. Az ő elmulásával elvesztettük azon nemes előre törekvő vezető, a ki jó példával előljárva, mindnyájunkban fel tudta kelteni a munka iránti kedvet és szeretetet.

Kimondhatlan a vesztéség, a fájdalom még ma is, melylyel sujtva levénk, de dicső emléke s azon tudat, hogy nemes szelleme körünkben van — örökké élni fog szívveinkben.

Áttérve nemes célu egyesületünk 1909. évi működésére, van szerencsém jelenteni, hogy egylet ügyek intézésére tartottunk 1 rendes közgyűlést 16 határozattal, 1 rendkívüli közgyűlést 3 és 12 választmányi gyűlést 66 határozattal.

Egyleti tagjaink létszámát illetőleg van szerencsém jelenteni, hogy 1908. év végével 291 tagot számláltunk, m. p. 9 alapító, 259 rendes és 23 segélyezett tagot.

Az 1909. év folyamán beiratkozott 38, elgubben az év folyamán elhazozott, kilépett, részint hátralek miatt töröltetett 33, meghalt 5, ennek következtében 1909. év végével volt 9 alapító, 267 rendes és 21 segélyezett tagunk; összesen 297.

Egyesületünk segélyezett tagjai között az év folyamán 22 gyengelkedés, 16 betegedés és 2 halál eset fordult elő; minek következtében 1909. év folyamán kiadtunk: orvos tisztelet díjában 33 K 86 f segély összesen 129 K 02 fillér.

Egyesületünk határozatából a tagok részére a következő lapokat járattuk: „Ország Világ”, „Képes Folyóirat”, „Magyar Ipar”, „Budapesti Hírlap”, „Egyetértés”, „Magyarország”, „Ellenzék”, „Ujság”, „Borlond Istók”, „Kakas Márton”, „Székely-Udvarhely” és az „Udvarhelyi Híradó”-t.

Lapok előfizetési díjaiban 232 K 40 fillert adtunk ki.

Ez évben is egyetli tagjaink szellemi és erkölcsi tehetségeik fejlesztésére rendelkezésük alatt állott könyvtárunk, a mely 843 mű 137 kötet és 808 minta lapból állott, melynek értéke vagyon mérleg számlánkban 591 K 81 fillérrel szerepel.

A lefolyt évben könyvtárjegyzék eladásából befolyt 4 K 52 f. Készenléti díjakból 7 K 18 fillér.

Butoraink értéke vagyon mérleg számlánkban a szokásos 10 százalékos leírása mellett 372 K 93 f-ben vannak feltüntetve.

Miként az eddigi években, úgy ez évben, hogy tagjainknak kellemes időtöltést szerezzünk Fischer Ferenc és Szemerjay Károly buzgó tagjaink vezetése alatt fillérestély, táncmulatság és színi előadásokat rendeztünk, a melyek nagyon szép eredménnyel emelték évi bevételünket: mivel fillérestélyekből 470 K 36 f, színielőadásból 276 K 92 f és nyári-táncmulatságból 210 K 40 fillér összesen 957 K 58 f tiszta jövedelem számoltattott el egyetünk pénztárába.

Ipari munkás képző-bizottságunk Bíró István tanár vezetése mellett, valamint a megelőző években, úgy a lefolyt évben is mindent elkövetett, hogy iparos polgártársaink érdeklődését e szak előadások iránt fokozza, mindezt az örvendetes hatása sem maradt el, mert az egyes előadásokat átlag mindig 150—200 polgár hallgatta.

Az 1909-ik év folyamán 12 szakelőadást rendeztünk, mely előadásokon közreműködtek: Szabó Dezső főreálisk. tanár „Párizs”-ról, Szarvas Arnold az „Előszervezetek eredetéről”, Hegyemegi Kiss Pal a „Bűn üldözéséről”, Petrányi Miklós a „Művész-ipar kialakulásáról”, Ferenc Tivadar a „Vagyonszerzésről” és a nagytőkék keletkezéséről”, Németh Albert a „Magyar alkotmány történelmi fejlődéséről”, Dékán Samu a „Latin betűk származásáról”, Szabó Dezső az „Általános választói jogról”, Dr Imreh Domokos a „A tudóvszról és az ellene való védekezésről”, Hartmann János a „Babona és varázslatról”.

Ezen cikluson az iparos ifjak közül szavaltak: Izsák István „Száll a lelkem”, Muszka Ferenc „a Szabadsághoz”, Gal Sándor „Pókainét”, Kökői Albert „Lehell”, Nyerges Ágoston „Előre”, Balázs János „Moha vár omladéka”, Rájk Sándor az „Örökség” és Zenglicky Károly a „Sas és csalóány” című költeményeket. Ezeket kívül ifj. Rájk József egy szép melodramát adott elő.

Valamint a multban, úgy e ciklus alkalmával is a helybeli Székely Dalegyet szobnél-szobn dalok ének-lésével gyönyörködtette a hallgató közönséget.

Áttérve egyesületi vagyonunk részletes feltüntetésére, van szerencsém jelenteni, hogy a pénztárosunk Fischer Ferenc által gondosan összeállított számadásokat, az erre kikül-

dött bizottság megvizsgálván, azokat helyeseknek találta, melyek szerint évi forgalmunk 9333 K 92 f vagyon mérleg-számlánk pedig 17867 K 87 f-t tüntet fel. Mely vagyon a következő tételből áll: Ingatlanban 16330 K, könyvtár értéke 591 K 81 f, takarékpénztári betét 397 K 95 f, butor és felszerelés 372 K 83 f, pénzkészlet 275 K 28 f, összesen 17967 K 87 f.

Ezek után Igen Tisztelt Közgyűlés! egy igen kedves kötelességet velek teljesíteni, midőn egyesületünk nevében hálás köszönetet mondok mindazoknak, kik egyesületünket úgy anyagi, valamint szellemi támogatásaikkal előbbre segítettek. Fogadják egyetünk nevében hálás köszönetünk.

Kiváló köszönet és elismeréssel tartozunk Meltóságos Uron Ákos elnökünknek, ki egyévi megválasztása óta egyesületünk ügyeit a legnagyobb odaadással végezte, a ki azonban megrongált egészsége következtében ez évben lemondott elnöki tisztéről. Fogadjá egyesületünk irányában kifejtett munkásságáért hálás köszönetünk.

Ugyiszintén kiváló hála és elismeréssel tartozunk egyesületünk jogtanácsosának Nagyságos Dr Váleantsik Ferenc orsz. gy. képviselő urnak, aki a lefolyt évben az egyesület jogi ügyeit a legnagyobb gondnal végezte. Fogadjá az egyet nevében szintén hálás köszönetünket.

Ime Igen Tisztelt Közgyűlés! Nemes célú egyesületünk 19-ik évi működését ezekben volt szerencsém felemlíteni. S mi előtt végszavam elhangzanék, arra kérem önöket, hogy miként a multban megvala köztünk az egymás iránti szeretet és egyetértés, tartsuk meg az jövőre is; nemes célú egyesületünkön csakis így segíthetünk. Azon magasztos szent cél megvalósítása, — a mely hivatása, vezéreljen mindnyájunkat. Ugy legyen.

Az erdélyi szászok mezőgazdasága.*

Irta: ENESEI DORNER BÉLA.

(3. folytatás.)

Nemcsak a mezőgazdaság, hanem vallási, egyházi, magán- és társadalmi életük, munkálkodásuk is van ismertelve e könyvben a szászoknak. Főérdeme a szerzőnek, hogy irányla könnyed és élvezetes. Észleleteit, tapasztalatait és benyomásait, melyek gazdag tudással és az életből merített eseményekkel vannak telve, úgy hozza és adja elő, hogy abból minden olvasó okulást és ismeretet szerezhet magának. Összehasonlításában s a felhozott példák felsorolásában mely és hasznos tanulságok rejlenek s igazságos és érző szívre lehet találni. Igazságos és nem elfogult megítéléseiben, midőn a két népet — a székelyt és szászt előtérbe állítja. Őszintén feltárja mindkét nép jó és rossz szokásait, a székely jószívűségét és hevesességét, a szász önzését és megmondott alaposágát. Igaz magyar lelke előtt a magyar haza boldogulása s a nép előhaladás lebegett s ez adá kezébe a tollat is, hogy e könyv megírásával eltávolozása után is sok tekintetben vezére, barátja legyen azon népnek, melynek hibáit korholni, erényeit magasztalni, elismerni van hivatva e könyv az ott felsorolt sok tanulságos dolgaival.

* A magyar gazdasági szakirodalomban általános tetszést aratott e kiváló szakmunkát szerző (Győr, kir. gazdasági felügyelőség) az udvarhelymegyei megrendelőnek, jelentékeny ármérsékléssel (8 K helyett 6 koronáért és ajánlott küldéssel 55 fillér) 6 K 55 fillérért adja. Szerk.

E könyv egy igazi kincses bánya az ő gazdag adataival, mely hivatva van új életet teremteni a Székelyföld, sőt az egész magyarság életében.

A mi eddig szászul es talán csak a szászok előtt volt jó részben ismeretes, az most ismeretes lett a magyarság előtt is. Nem kell dán, holland és német példák után külső országok földjére mennünk, azt megtaláljuk magyar földön a szászok s különösen a barcasági szászok között az egykori vitéz es derék német lovagrend munkás és békés utódai között. Hogy e valódi székely és szász baráti, sőt testvéri ölekezés megújult, azt köszönhetjük a két tanulmányi urnak s jó részt ez ut szülte e becses könyvet. Szerezzük meg e könyvet minden gazdakör, minden tehetősebb gazda részére; de szerezzé meg minden pap, tanító s abból hazafias szellemet, gazdasági és emberboldogító eszméket gyűjtve, álljon a haza es társadalom szolgálatába, hogy népünk szellemi és anyagi jóléte által magyar hazánk dicsőségét és előmenetelét is szolgálhassuk s a magyar-székely és szász testvériséget új életre keltessük,

(Vége.) P. S.

Közigazgatási ülés.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága e havi rendes ülését Halber János gróf főispán elnöklése alatt tegnap délelőtt a tagok élénk részvételével tartotta meg.

A szokásos havi jelentéseket tudomásul vették és azokat kevés kivétellel a rendes előadók terjesztették elő. Az érvaszéki elnökséget Orbán János báró, a kir. ügyészséget Szabó István ügyész, az építészeti hivatalt Leichtner Gyula főmérnök, a közigazgatási előadót Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző képviselte.

Mult hónapban 47 drb egy évre érvényes utlevelet adtak ki, gyámosság alatt pedig 12672 egyén volt. A közegészségügy a megelőző hónapinál kedvezőbb Tifusz egyetlen eset maradt. A vármegyei kórházban 198 beteget ápoltak.

Chalupka Rezső, kir. s. tanfelügyelő jelentésében előadta, hogy a vallás-és közoktatásügyi miniszter Rákosi Bálint homoródalmási, Mántó György székelykereszturi, Jánó Sándor székelyszáldobosi és Józsa Gábor bibarcfalvi állami iskolai veterán tanítókat, a népnevelés terén szerzett érdemeiknek elismerésül s jelenlegi állomáshelyükön való meghagyása mellett, az 1907. évi XXVI. t. c. alapján igazgató-tanítókká léptette elő. A miniszter megengedte továbbá, hogy miután a székelykereszturi állami kisdudóvónál egy óvónő elégtelen, az óvónői teendő ellátására Rácz Róza, kisdudóvónő is kiegészítő óvónői minőségben alkalmaztassák. Nyakas József, székelykereszturi állami tanítóképzőintézeti tanárt, saját kérelmére, jelenlegi minőségében és jelenlegi illetményeivel, a bajai állami tanítóképzőintézethez és helyébe Székelykereszturra Mihalik Józsefet, a mármaroszigeti állami tanítóképző-intézettől helyezte át a miniszter. Péterfi Áron, homoródalmási állami elemi iskolai igazgató-tanító nyugdíjaztatott. Bálint Balázs lokodi községi elemi iskolai tanító,

1-ső évfőtűdős szolgálati korpótléket kapott. A miniszter Mathé Özséb, szent-ferencendi áldozár, a helybeli róm. kath. elemi fiúiskola volt tanítója részére fizetékigézőítő államségélyt engedélyezett. Miután azonban Mathé Özséb a rendi előjáróság által időközben a marosvásárhelyi róm. kath. fiúiskola igazgatójává nevezetett ki s helyébe ide, Tréfán András szent-ferencendi lelkész és okleveles iskolai tanító helyettesített át Medgyesről, ezen tanítói államségély megfelelő átírata sa iránt a kir. s. tanfelügyelő intézkedett. A Kriza Sándor, homoródalmási állami elemi iskolai igazgatótanító ellen szabályszerűen lefolytatott fegyelmi eljárás befejezést nyert. A homoródalmási állami elemi iskolával kapcsolatosan építendő állami kisdudóvoda munkái kivitelének biztosítása céljából a zárt ajánlati versenytárgyalás kitézetett. Egyben pedig kimondotta a miniszter, hogy Alsósófalva községben is állami kisdudóvót fog szervezni a f. évi országos költésügyet törvényerőre emelkedése után. Végül jelentette az előadó kir. s. tanfelügyelő, hogy a földmívelésügyi miniszter a magyar földmívelésügyi általgyümölcs-fatenyésztésre kitézett jutalomdíjakból az egyik 200 koronás díjat Sándor Lajos, miklósfalvi községi tanítónak ítélte oda.

Az állami bevételek még az exlexes állapotot tüntetik fel, a mennyiben — kivéve a fogyasztási és italadót, mely 10,000 koronát meghaladó több bevételt mutat — az összes adónemekben kevesebb volt a bevétel. No, de most már vége az exlexnek és kipótolják a hiányokat. Lesz mit fizessen a magyar, csak győzze.

Az állami és törvényhatósági utak állapota kielégítő volt. A hengerelési munkálatokat előkészítették. A fedanyag szállítása folyamatba van.

Szomorú kilátás előtt áll az állategészségügy és a legnagyobb óvatosságra inti gazdaközönségünket. Csikvármegyéből a ragadós szájs-és körmőfajást a homoródi járásba áthurcoltak s néhány község juhállománya fertőzve van. A hatósági intézkedéseket megtették, de ha maga a gazdaközönség nem követi kellő szigorúsággal, a legnagyobb veszély fenyegeti az állatállományt.

Sokkal örvendetesebb a közigazgatási előadó jelentése, melyből a szűkebb körre terjedő jégverést leszámítva és eltekintve az esős idő káros hatásától, valóságos meglegedés nyilvánul. A takarmányhiányt megszüntetnek jelenti, de a gazdaközönséget inti, hogy vegyen tanulságot a tapasztalt szomorú esztendőkből és minden hasonló esetre készüljön el előre s meglepetéseknek ne tegye ki jövőben magát. Belterjes gazdálkodással biztosítson bőséges takarmányt állatállományának.

A városi vízvezeteki előmunkálatokra vonatkozó polgármesteri jelentést tudomásul vették. Közigazgatásunk első félévi jelentésében fősulyt fektetnek Székelyudvarhely város rossz vízviszonyaira, a kórház fejlesztésére és a községi közegészségügy rendezése érdekében hozott üdvös törvények végrehajtásának szorgalmazására. A parajdi szolgabírói hivatal, illetve kirendeltség felállítását sürgetni fogják. Az alispán megjegyzi, hogy a jelen évi

költségvetésben már gondoskodott a költségek beállításáról.

Székelyvárság községnek a közbirtokosság tehervállása ügyében beadott felebbezését elutasították. Fazakas Kálmán fiatfalvi lakos felebbezésének ellenben helyet adva, a közbirtokosságot általános legeltetési díj megállapítására utasították. Lőrinc István dijnokotfáz alispáni véghatározat megváltoztatásával, állásába visszahelyezték azon megszorítással, hogy az előléptetési fokozatból egy évre hátravették. Jakab P. Márton felebbezését is kedvezőleg intézték el. A főszoigabirói ítéletet megsemmisítették Jankó Demokos küküllökeményfalvi lakost a 30 K-ás kepe-megváltási díj fizetése alól felmentették.

Tudomásul vették Dr Majthényi Miklós árvaszéki ülnökre vonatkozólag a kir. járásbíróság 538—910. sz. jogerős felmentő ítéletét és a fegyelmi vizsgálat megindítására okot nem találtak.

Bodó Ferenc városi mérnök felebbezését elutasították és a képviselőtestület felfüggesztést elrendelő határozatát jóváhagyták annál is inkább, mivel a fegyelmi választmány ellene a hivatalvesztést kimondotta.

Gáspár Samut az erdőfülei virilisek nevsorába nem vették fel. Jóváhagyták az alispáni határozatot. Török Mózes gagyai lakost pedig az 50 K telepedési díjra nem kötelezték, mivel még négy év óta nem lakik ott.

Sebestyén Mártonné, László P. Jánosné, Tóth Birton András, Gagyai György, Jakab Elek Sándorné, Miklós Györgyné, Bodor István (huszár), Toró Sándorné, Tankó Béni, Szűcs István, Pál Ferenc, Toró Istvánné, Vörös Mózes, özv. Szilágyi Istvánné és Lukácsffy Róza kórházi gyógydi-jának elengedése s az orsz. beteg-ápolási alap terhére való átvállalása vegett, felterjesztést intéznek a belügyminiszterhez.

Nagyobb vita volt Kápolnásfalu borvizkut haszonbér jövedelmének járadékadóval 5 évre visszamenőleg leendő megrovása felett. A nagy többség a mellett döntött, hogy ha a bérlő III. oszt. keresetadót fizet, a tulajdonossal szemben még külön járadékadónak nincs helye, mert akkor kétszeres adózás esete áll elő.

Miután tudomásul vették a posta-igazgatóságnak amaz értesítését, hogy Márfalva és Agyagfalva postaügynökséget nem kapnak s a kereskedelmi miniszter gőzhengert nem adhat, az ülés véget ért.

HIREK.

— Hihetetlen hírek

Mondják, hogy az igazságot erőszakka! és bojkottal el lehet fojtani;

mondják, hogy az erőszak erőszakot előbb-utóbb nem idéz fel;

mondják, hogy némelyek ember-társaikat a megevésig nem szeretik;

mondják, hogy a helyi füttyöt viszont füttyök nem követik;

mondják, hogy az igazságos sajtó hatalmát bárgyu jelszavakkal a képzelt nagyságok ledönthetik.

mondják, hogy a tökrészség és ebből kifolyó revolverrel való nyilvános lövöldözés, botrányos viselkedésnek nem nevezhető.

E hírek valóságáért rem vállal felelősséget a szerk.

— **Dózsa Jakab távozása.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dózsa Jakab székelyudvarhelyi állami főreáliskolai rendes tanárt a szegedi áll. főreáliskolához helyezte át — saját kérésére. Dózsa tanár általános tisztelet- és szeretetben állott városunkban. Társadalmi intézményeink igen sok oldalról vették igénybe pontos, lelkiismeretes munkásságát. Alsófokú kereskedelmi iskolánk pedig kiváló számtanárát veszi-ette el benne. (Valami megkapó, érdekességet keltő módszere van Dózsa tanárnak a száraz számtan tanításánál, ami ritka embernél tapasztalható). Ugyancsak vesztéseket jelent közbecsülésben álló családjának eltávazása is társadalmunkra nézve. Kívánjuk, hogy Szeged város köreiben a nagy Alöldön találják meg mindazokat, miket nálunk talán nélkülözniök kellett. Viszont ne feledjék a székely anyavárcst, hol annyi éven át mindnyájukat őszinte tisztelet környezte.

— **Tanfelügyelői tollnok vármegyénkben.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bene Lajos honvármegyei kir. tanfelügyelői tollnokot jelenlegi minőségében Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőségéhez helyezte át.

— **Polgári mulatság.** A helybeli polgári önképző és segélyző egyesület vasárnap esti mulatsága — tekintve a hűvös időjárást — úgy erkölcsi, mint anyagi tekintetben jól sikerült. Tiszta jövedelem 120 korona körül van, a melyet Haller János gróf főispán 20 koronás adományával gyarapított.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bene Lajosné Kába Kata'n okl. áll. elemi iskolai tanítónőt, az új tanfelügyelői tollnok feleségét, a sepsiszentgyörgyi állami elemi iskolától Székelyudvarhely városba, az áll. leányiskolához helyezte át hasonló minőségben.

— **Ferenc tanár gyász.** Ferenc Tivadar székelyudvarhelyi főreáliskolai tanárt mélyen érintő vesztés sújtotta. Édes anyja: Ferenc Ludovika, néhai Ferenc József dr. egyetemi tanár és miniszterelnökségi titkár özvegye augusztus elsején életének nyolcvanhetedik évében meghalt Budapesten. Az elhunytat fia: Ferenc Valdemár nyug. főgimn. tanár és Ferenc Tivadar helybeli főreáliskolai internátusi felügyelő tanár, valamint kiterjedt rokonsággyászolják.

— **Hivatali helyiségváltás.** A kir. tanfelügyelői hivatal addigi helyiségéből átköltözött a szolgabirói hivatal helyébe. A szolgabirói hivatal pedig a vármegye-ház földszintjén, az épület balszárnyán levő helyiségeket foglalta el.

— **A harmadik osztály kereseti adó kivételi lajstroma,** mely 1910. évre szól, Székelyudvarhely város adóhivatalánál folyó hó 10-ikétől kezdődőleg — nyolc napi közszemlére van kitéve. Erről az érdekelt adófizető közönséget ama figyelemzetéssel értesítjük, hogy a javaslat ellen észrevételét 8 nap alatt írásban a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatóságnál, a tárgyalás napján pedig a kivételi bizottság előtt élő szóval megteheti.

— **Tanulmányi kirándulás.** Értesülésünk szerint az Erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri Kirendeltség udvarhelyvármegyei megbízottja: Székelyhidny Viktor gazd. intéző f. hó 14. és 15-ik napján Medgyes és vi-

dékére, mintegy 50—60 székely kisgazdát vezet gazdasági tanulmány utra, a melynek programját az alábbiakban közöljük: I. nap (aug. 14-én). Indulás Székelyudvarhelyről reggel 4 óra 54 perckor Segesváron keresztül Medgyesre (érk. 8.12 d. e.) Medgyesi állomásról bevonulás gyalog az erdélyi szász gazdasági tanintézetbe. Reggeli 9 órakor. Dél-előtt az intézet gazdaságának meg szemlélése és pedig: iskola, park, tehenészet, trágyatelep meg szemlélése, külső gazdaság (szántók, rét, kísérleti telep, faiskola) bejárása. Megtekintése Theil Ede birtokos gazdaságának (szőlők, hizlalda). Ebéd d. u. fel 1 órakor. Ebéd után a szalámigyar és hizlalda megtekintése, onnet Medgyes állomáshoz, indulás 4.54 perckor Nagyekemezőre (érk. 5.05 p.) Vissza Nagyekemezőről 10.26 p. erk. Medgyesre 10.36 p. (Vacsora este fel 8 órakor Nagyekemezőn). II. nap (aug. 15-én). Reggeli fél 7 órakor. Dél-előtt Binder Frigyes gazdaságának megtekintése és két hizlalda megnézése, esetleg egy ipartelep látogatása. Ebéd: fél 1 órakor. Délután fél 3 órakor Czell Frigyes borpincéjének megtekintése. Visszaútazás délután 3.43 perckor Segesvár felé.

— **Tanfelügyelőnk hazaérkezése.** Rhedei János, vármegyénk kir. tanfelügyelője, nyári szabadságidejéről székelyére hazaérkezett. Chalupka Rezső kir. s.-tanfelügyelő pedig szabadságát e hó 28-án fogja megkezdeni.

— **Községi takarékpénztárak.** Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának legutóbbi közgyűlésén alkalmá lett volna a Székelyföldön elsőként szankcionálni egy másutt igen jól bevált intézményt. Lövéte község képviselőtestülete lépett elő vele, hogy megalkossa nálunk az első községi takarékpénztárt. Azonban a vármegye tisztii főügyész nem csupán jogi, de gazdasági szempontból is bonkés alá vette a neki törvényesség tekintetéből véleményezésre kiadott szabályzatot. Oda lyukadt ki aztán a jogi véleménye, hogy maga az intézmény létesítése nem kívánatos, sőt talán még káros is. Ezzel a felületes bírálattal szemben, Lövéte község képviselőtestülete bizonyos elégtétellel szemlélhetette Bikády Antal országgyűlési képviselőnek közelebbi interpellációját, melyet a pénzügyminiszterhez intézett. Adatokkal bizonyította az országgyűlés előtt, hogy a községi takarékpénztárak mennyire hozzájárulnak a község anyagi viszonyainak rendbentartására. Még olyan helyeken is üdvös hatásuk, ahol más pénzüzetek vannak. Ma tizenkét ilyen községi takarékpénztár működik és ujab-bak felállítását kérelmezik. A kormány egyes kérvényeket elutasított, másokat az irattárban hevertet. Kérdi a pénzügyminisztert, hajlandó-e az illető községek regale kölvényeit készpénzben kiadni? Az interpellációt kiadták a pénzügyminiszternek és a folyó évi szeptember 27-én kezdődő országgyűlési ülészek alatt a miniszter bizonyára kedvező érdemleges választ ad.

— **Freyberger Miksa** nyugalmazott alezredes, mint bsnünket Budapestről telefon útján értesitene, nagy beteg és a fővárosban utolsó óráit éli. Részvétel közöljük a szomorú hírt mindazokkal, kik e derék, jó érzésű emberbarátot őszinte szeretettel tisztelték városunkban és vidékén.

— **Női ruha-kiállítás Székelyudvarselyt.** Mihály Juliska női szabászati tanfolyamat e hó 20-án befejezi és ez alkalommal két napos kiállítást rendez a tanfolyamon résztvettek által előállított munkákból. A kiállítás megtekintése díjtalan. Látható augusztus hó 20-án és 21-én d. u. 2—5 óráig Székelyudvarhelyt, az allami elemi leányiskola Királyutcai helyiségében. Igen szép kosztünnök, kabátok, fehérművek lesznek kiállítva, a melyek mind a legújabb divat szerint készültek. Valóban érdemes megtekinteni. Ajánljuk az érdeklődő közönség figyelmébe.

— **Hogyan partoljuk a hazai ipart?** Erre nézve elég egy pillantást vetni a behozatali statisztikára, melyben legnagyobb értékűszeggel a textilipari készgyártmányok szerepelnek. Ez árak behozatali értéke az év hat első hónapjában 2321 millió koronát tett s ez összegben Ausztria nem kevesebb, mint 2237 millió koronával részesedik. Pamutzövetből behozatalunk egymagában 981 millió koronát. Konfekcionált áruból behozatalunk értéke 478 millió korona volt; e tarifaosztályban 63 millió koronával a női ruhák, 128 millió koronával a fehérművek, 108 millió koronával a kalapok és és 101 millió koronával a férfiruhák szerepelnek. Jelentékeny behozatalunk volt még bőrből és bőrárubból: 436 millió korona (ebből 381 millió Ausztriából), vasból és vasarubból: 452 millió korona (ebből 385 millió Ausztriából), gépekből és készülékekből: 306 millió korona Ausztriából). Behozatalunkban jelentékeny összeggel — 35 millió koronával — szerepel még a külföldről beszerzett buza értéke. Elszomorító számok. Minden jó érzésű magyar honpolgárt mélyen érintő erőpazarlás. Vajha felebrednénk! Vajha mindnyájunkat igaz hazafizhoz illő lelkesedés töltene be és véget vetnének a nemzeti pusztulásnak, a folytonos vérvesztés bűnös könnyelműségének!

— **Agyonverték egy székely gazdát** Mackos Ferenc jó módu székely gazda 11 éves kis fával a fülei erdőn szénacsinalni volt. Az öt gyermekes családapa szorgalmas munkálkodás után, kis fiával este imára kulesolt kezekkel hálát adott Istennek, hogy dolgait elvégezhetette; lelkét pedig Istennek ajánlva, nyugalomra tért. Nem is sejtette, hogy az irigység, a boszu mellette settenkedik és becsületes életére vadász. Fáradság után gyermekével együtt az álmot elnyomta. Ekkor ellenségei megtámadták és a szó teljes értelmében agyonverték. Mellette fekvő kisfiához sem tudott szólni. Érezte, hogy ereje hanyatlik és könyökével lökdöste fel mély álmából a gyermeket, ki azt sem tudta mi történt édes apjával. Csak azt látta, hogy nem mozdul, verbefekszik és megvan halva. Iszonyu rémület vette körül... Kesőbb a csendőrség nyomozni kezdett. Megtalálta a lelketlen bűnösöket. Letartóztatta: Bedő Ignác, Ágya Miklós, Malnási Dénes erdőfülei lakosokat. Bekísérte őket a székelyudvarhelyi kir. ügyészség fogházába. A jóra való székely gazdát eltemették. Mindenki sajnálja. Az egész falu megsiratta. Most pedig élénk érdeklődéssel várják: a vétkekek szigorú megbüntetését.

749-910. sz.

Árverési hirdetmény.

Alólieott bír. végrehajtó az 1881. LX. t.-c. 103. §-a értelmében közzé teszi, hogy budapesti kereskedelmi és váltó kir. törvényszék 1910. évi 63511. sz. végzése következtében Dr. Valentsik Ferenc ügyvéd által képviselt „Országos magyar vasutas takarékpénztár r. t.” javára 1195 K s jár. kielégítésére 1910. évi július 12-én végrehajtás útján lefoglalt és 300 koronára becsült „Stabil motor gép” nyilvános bírói árverésen eladatik.

Mely árverésne a székelyudvarhelyi kir. járásbíró 1910. V. 427/2. sz. végzése folytán 1195 kor. tőke, ennek 1910. évi június hó 5-től 6% kamatai és eddig összesen 111 K 97 f-ben bíróság már megállapított és a még felmerülő költségek esejéig Sz.-udvarhelyen a helyszínen való megtartására 1910. évi augusztus hó 19-ik napjának délután 3 órája határidőül kitűzetik, hova vonni szándékozók azzal hivatnak, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-c. 191. és 192. §-ai értelmében készpénz fizetése mellett a legtöbbbet ígérőknek szükség esetén becsáron alól is elfogadati.

Székelyudvarhely, 1910. aug. 4.
Nagy Lajos,
kir. bír. végrehajtó.

1916. évi 863. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A parajdi sóbányából évente termelendő 150000 q sónak kiemelése szolgáló lójárgányhoz szükséges léerő szolgáltatása, valamint 115000 q sónak a sóőrle malomig leendő elfuvaroztatása 1911. évi január hó 1-től 1913. évi december hó 31-ig terjedő időre 1010. évi szeptember hó 15-é délelőtt 9 órától 12 óráig a m. kir. sóbányahivatalnál tartandó nyilvános szóbeli árlejtés és avval kapcsolatos zárt írásbeli ajánlat útján a legkevesebbet ígérőknek bérbe adatik.

Bánatpénz a lójárgány szállításhoz 1000 K, a fuvarozáshoz 500 K.
Részletes feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Parajd, 1910. augusztus 4.
A m. kir. sóbányahivatal.

Bélyegzők

Bmegrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítanak **Betegh Pál** könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

ÉLET KÖNYVE

Állandó házi orvos. Ingyenes gyógy-mód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny orbanc, bujakór, szamarhurut, agytüdő-, sziv-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyagbajok, skrofula, köszvény, csúsz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vikkor-ság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkataris, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF.** Az E. M. K. E. tekintélyes orvosok ajánlatára — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára 3 korona. Kapható: **Betegh Pál** könyvkiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

Szép keresetre tehetnek szertnök, kik házi munkájuk közepette, avagy egész nap **csipkehorgolással** foglalkozni óhajtanak. Bővebb felvilágosítást levélbeli megkeresekre nyújt: **Stern Ármanné,** Branyicskán (Hunyad megye).

Nyomdász-

tanulónak 2-4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiukat felvesz **Betegh Pál** könyvnyomató-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.

B O R I!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Magyar királyi államvasutak.

Oda Érvényes 1910. Május 1-től. Vissza

Vv.	Vv.	Vv.	Nyári menetrend.	Vv.	Vv.	Vv.
8512	8514	8516		8511	8513	8515
I-III.	I-III.	I-III.		I-III.	I-III.	I-III.
820	895	—	ind. B.-pest k. p. u. (N.-váradon át 126) érk.	720	4730	640
900	1220	8700	" B.-pest k. p. u. (Aradon át 153, 126)	610	1230	1157 ²⁵
906	646	882	" Kolozsvár (126) (*Csatl. Héjasfalván)	510	959	609
—	430	1270	" Szentágota vásártér (133) — — —	—	—	—
—	1124	730	ind. Segesvár (126, 133) — érk.	702	442	945
509	1137	743	Fehéregyháza — — —	650	430	933
517	1145	751	Bún 211 sz. őrház — — —	643	422	925
526	1154	800	érk. Héjasfalva (126) — — —	634	413	916
528	1157	803	ind. — — —	633	409	913
542	1211	817	Ujszékely 2. sz. őrház — — —	619	355	859
552	1221	827	Alsóboldogfalva — — —	610	345	849
603	1233	839	Székelykeresztur — — —	602	337	841
611	1241	847	Bethfalva 6. sz. őrház — — —	553	329	830
622	1252	858	Kisgalambfalva — — —	543	319	819
641	111	908	Nagygalambfalva — — —	535	311	811
656	126	923	Bögöz — — —	521	257	757
709	139	936	Bikafalva 11. sz. őrház — — —	509	245	745
725	155	952	érek. Székelyudvarhely ind.	454	230	730

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, szines és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel, leveledpapirosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

Állandóan kaphatók mindenféle

kés nyomtatványok.

u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, irogeppapirok, csomagoló és selyempapirok, másoló-papirok, itató-papirok, szűrő-papirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papirkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden sulyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépirási és rondírási minták. Olesó legyező-faldiszkek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Dohány-ésszivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

KÖNYVNYOMDÁJÁT

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárak, disztollszárak. Ironok, fekete, szines és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlzó kréták, szines kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, szines, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek (k. hangoló-sipok és o. arinak). Monogramok fehérnemű és leveledpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató-deszkák, olaj-s zleszték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapesok stb.